

พัฒนาการกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ*

THE DEVELOPMENT OF CONSERVATIVE GROUPS IN THE ANTI-THAKSIN MOVEMENT

วสุชน รัชชประชาไท¹

Vasuchon Rakprachathai¹

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹

Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Thailand.¹

Email : vasuchon13@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มาของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ และพัฒนาการการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในช่วงของการต่อต้านทักษิณ พ.ศ.2548-2557 ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากการค้นคว้าเอกสาร งานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เชิงลึกแกนนำและมวลชนที่เกี่ยวข้องจำนวน 8 คน อธิบายผ่านกรอบแนวคิดขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม 3 แนวคิดได้แก่ แนวคิดระดมทรัพยากร แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง และแนวการวิเคราะห์กรอบโครงสร้างความคิด

ผลการวิจัยพบว่า 1. กลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณมีที่มาจากสองส่วนหลัก ได้แก่ ชุมชนโอท็อป และนายทหารอาวุโส 2. กลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณมีพัฒนาการเคลื่อนไหวในลักษณะที่เป็นพลวัตคือมีทั้งช่วงที่กลุ่มการเคลื่อนไหวเติบโตและถดถอย พวกเขาต่อสู้เพื่อแยกออกจากขบวนการใหญ่ออกมาเคลื่อนไหวด้วยตัวเองในช่วงหลังการชุมนุมพันธมิตรฯ พ.ศ. 2551 และกลับไปเข้าร่วมกับขบวนการต่อต้านทักษิณขบวนการใหญ่อีกครั้งภายใต้ขบวนการ กปปส. เป็นองค์กรนำในปี พ.ศ.2556-2557

คำสำคัญ : 1. ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม 2. กลุ่มอนุรักษ์นิยม 3. ขบวนการต่อต้านทักษิณ

ABSTRACT

The objectives of the research article were to study the origins of conservative groups in the anti-Thaksin movement and the development of conservative groups in the anti-Thaksin movement (2005 - 2014). This research used a qualitative research method and collected data from document research, related studies, and in-depth interviews with the leaders and the masses involved in 8 people, using the social movement frameworks: resource mobilization; political opportunity structure; and framing process theories as a fundamental tool.

The studies found that: 1. the conservative groups in the anti-Thaksin movement were a gathering of Santi Asoke and senior military officers. 2. The conservative groups in the anti-Thaksin movement have developed their ideology and movement in a dynamic manner: rise and fall. They struggled to separate from the PAD movement in 2008. However, before 2013, they once again cooperated with other groups and decided to join the main anti-Thaksin movement in 2013-2014 under the PDRC as a lead organization.

Keywords : 1. Social Movement 2. Conservative Group 3. Anti-Thaksin Movement

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

นับตั้งแต่ช่วงปลายของทศวรรษ 2540 จนถึงก่อนการรัฐประหารเมื่อ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ได้เกิดหนึ่งในการเคลื่อนไหวทางการเมืองที่สำคัญคือการเกิดขึ้นของ “ขบวนการต่อต้านทักษิณ” การเคลื่อนไหวในช่วงเวลาดังกล่าวถือได้ว่ามีความสำคัญในสามประการหลักได้แก่ หนึ่ง ขบวนการต่อต้านทักษิณทั้งในช่วงพันธมิตรฯ และ กปปส. ประสบความสำเร็จในการระดมมวลชนเข้าร่วมเคลื่อนไหวโดยเฉพาะในปี พ.ศ.2556 ที่มีผู้เข้าร่วมชุมนุมสูงสุดกว่า 100,000 – 150,000 คน (BBC, 2013; Olan, 2013) สองการเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณทั้งในช่วงพันธมิตรฯ และ กปปส. ประกอบไปด้วยกลุ่มคนที่หลากหลายแบ่งได้เป็น 3 กลุ่มอุดมการณ์หลักคือ กลุ่มอนุรักษนิยมเหนียวแน่น (Unswerving conservatives) กลุ่มเสรีนิยมผู้ยอมประนีประนอม (Compromised liberal) และ กลุ่มเสรีนิยมผู้ถูกทำให้เป็นชายขอบ (Marginalized liberals) ซึ่งในช่วงเวลาต่อมา กลุ่มอนุรักษนิยมเหนียวแน่นมีอำนาจครอบงำในเชิงอุดมการณ์ จนทำให้ขบวนการต่อต้านทักษิณมีลักษณะการเคลื่อนไหวไปในแนวทางอนุรักษนิยมแบบ “ชาติ-ศาสนา-กษัตริย์” ในที่สุด (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2563) และสาม การเคลื่อนไหวมีความเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องกับการรัฐประหารและยึดกุมอำนาจของ

กองทัพ ซึ่งแม้ว่าการชุมนุมบนท้องถนนของขบวนการต่อต้านทักษิณจะยุติลงแล้วภายหลังรัฐประหาร พ.ศ.2557 แต่แนวคิดและจิตสำนึกทางการเมืองที่ถูกผลิตขึ้นในช่วงการเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณยังคงดำรงอยู่ในสังคมไทย (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2560)

นอกจากการเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณขบวนการใหญ่ในนามพันธมิตรฯ และกปปส.ปีกอนุรักษนิยมในขบวนการใหญ่ยังมีการจัดตั้งกลุ่มฝ่ายขวาในชื่อต่างๆ ออกมาเคลื่อนไหวปกป้องชาติ-ศาสนา-กษัตริย์ ตลอดช่วง พ.ศ.2548-2557 ด้วยเช่นกัน ตัวอย่างเช่น การเคลื่อนไหวของกลุ่มคนไทยหัวใจรักชาติที่มีบทบาทในปี พ.ศ.2552-2554 เคลื่อนไหวในประเด็นทวงคืนดินแดนพื้นที่รอบปราสาทพระวิหารจากกัมพูชา กลุ่มองค์กรพิทักษ์สยามในปี พ.ศ.2555 นำโดยพล.อ.บุญเลิศ แก้วประสิทธิ์ หรือเสธ.อ้าย และกลุ่มกองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณในปี พ.ศ.2556-2557 ที่มีการประกาศตัวอย่างชัดเจนว่าทางกลุ่มเป็นตัวแทนของคนรักสถาบันกษัตริย์ออกมาปกป้องชาติบ้านเมืองการเคลื่อนไหวเหล่านี้มีที่มาเดียวกันคือถูกจัดตั้งโดยปีกอนุรักษนิยมที่แยกตัวออกจากขบวนการต่อต้านทักษิณขบวนการใหญ่เพื่อออกมาเคลื่อนไหวในประเด็นของตนเองโดยเฉพาะและบางช่วงเวลาไม่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านระบอบทักษิณ (ผู้จัดการออนไลน์, 2554; ประชาไท, 2556)

ความสำคัญข้างต้นทำให้งานชิ้นนี้เป็นการมุ่งศึกษาและอธิบายพัฒนาการของขบวนการต่อต้านทักษิณ โดยจำกัดแต่เฉพาะกลุ่มที่มีอุดมการณ์แบบอนุรักษนิยมเหนียวแน่น(Unswerving conservatives) เพื่อวิเคราะห์และอธิบายว่ากลุ่มอนุรักษนิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณมีที่มาและเข้าร่วมกับการเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณอย่างไร รวมถึงตลอดการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษนิยมพวกเขามีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไป มีช่วงเวลาที่ขัดแย้ง และร่วมมือกับเครือข่ายย่อยอื่นๆ ในขบวนการต่อต้านทักษิณอย่างไรตลอดกระแสของการต่อต้านทักษิณ พ.ศ.2548-2557 ก่อนการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557

2. คำถามการวิจัย

2.1 กลุ่มอนุรักษนิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณมีที่มาและเข้าร่วมกับการเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณอย่างไร

2.2 กลุ่มอนุรักษนิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณมีพัฒนาการเคลื่อนไหวในก้าว่างของการต่อต้านทักษิณ พ.ศ.2548 – 2557 อย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาที่มาของกลุ่มอนุรักษนิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ

3.2 เพื่อศึกษาพัฒนาการการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษนิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 4.1 สามารถเข้าใจถึงที่มาทางความคิดของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ
- 4.2 สามารถเข้าใจพัฒนาการการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณต่อต้านทักษิณในช่วงปี พ.ศ.2548-2557

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วย ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) รวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ และทุติยภูมิ โดยสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับต้นทักคำให้สัมภาษณ์ ชาวที่ปรากฏในสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง นำมารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลให้เห็นพัฒนาการการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-dept interview) สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณโดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ(Key informants) เป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับแกนนำ และระดับมวลชนผู้เข้าร่วม

การเก็บข้อมูลในส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8 คน จำแนกเป็นส่วนที่ 1 แกนนำจำนวน 5 คน คัดเลือกจากหลักเกณฑ์คือเลือกแกนนำที่มีความสำคัญต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณคลอคลุมในทุกช่วงเวลานับตั้งแต่ปีพ.ศ. 2548–2557 โดยแกนนำที่มีลักษณะตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว และเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในงานวิจัยนี้ได้แก่ สมณะโพธิรักษ์ ร.ต.แซมดิน เลิศบุศย์ พล.ร.อ.ชัย สุวรรณภาพ นายสมบูรณ์ ทองบุราณ และนางสาวดินนา โคตรบุญอารยะ ส่วนที่ 2 สัมภาษณ์มวลชนผู้ร่วมเคลื่อนไหวในกลุ่มอนุรักษ์นิยมจำนวน 3 คน คัดเลือกจากหลักเกณฑ์คือ เป็นมวลชนผู้เข้าร่วมชุมนุมกับกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณอย่างเหนียวแน่นแข็งขัน และเคยมีประสบการณ์ในทุกการเคลื่อนไหวย่อยที่เกิดขึ้นซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ได้สัมภาษณ์มวลชนที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ได้แก่ นายอริชัย บุญประสิทธิ์ นางญาดา มีเดช และนางสาวภาวิณี รอดศีล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยแบ่งคำถามเป็น 4 ชุด คือ 1)ภูมิหลังทางความคิดก่อนเข้าร่วมต่อต้านทักษิณ 2)จุดเริ่มต้นของตนเองกับกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ 3)มุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องความแตกต่างและขัดแย้งระหว่างกลุ่มของตนเองกับเครือข่ายอื่นๆ ภายในการเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณในภาพรวม และ 4)บทบาทหน้าที่ของผู้ให้สัมภาษณ์ในระหว่างการเคลื่อนไหว

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษารวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกแกนนำและมวลชนในกลุ่มการเคลื่อนไหวมาวิเคราะห์และอธิบายผ่านแนวทาง

การศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม โดยใช้ทฤษฎีระดมทรัพยากร แนวคิดโครงสร้างโอกาสทางการเมือง และการอภิปรายวิเคราะห์กรอบโครงความคิด เป็นแนวทางในการวิเคราะห์และอธิบาย

อย่างไรก็ตามงานชิ้นนี้เป็นการนำทฤษฎีระดมทรัพยากร โครงสร้างโอกาสทางการเมือง แนวการวิเคราะห์กรอบโครงความคิดมาใช้อย่างไม่ตายตัว หรือมุ่งตอบคำถามในเชิงทฤษฎีอย่างตายตัว แต่จะอภิปรายผลในรูปแบบของการอธิบายให้เห็นภาพพัฒนาการกลุ่มอนุรักษ์นิยมในแต่ละช่วงของการเคลื่อนไหว ทั้งนี้เพื่อสามารถตอบคำถามหลักของงานได้อย่างครบถ้วน

6. ผลการวิจัย

ในการอธิบายผลการวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเด็นสำคัญได้แก่ หนึ่งในที่มาของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ และสองพัฒนาการการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ อธิบายในรายละเอียดแต่ละประเด็นได้ ดังนี้

6.1 ที่มาของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ กลุ่มอนุรักษ์นิยมประกอบด้วย การรวมตัวกันของ 2 ส่วนหลัก ได้แก่ 1) ชุมชนโอศก และ 2) นายทหารอาวุโส ทั้งสองส่วนนี้มีกรอบโครงความคิดหลักเฉพาะกลุ่มแตกต่างกันโดยกรอบความคิดหลักของชุมชนโอศกคือเรื่องศาสนากับการเมือง ขณะที่ของนายทหารอาวุโสเป็นเรื่องทหารผู้ปกป้องชาติและกษัตริย์

ส่วนที่ 1 ชุมชนโอศกหรือสันติโอศกมีลักษณะเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวที่เหนียวแน่นมาตั้งแต่ก่อนเข้าร่วมกับพันธมิตรฯ ในช่วงก่อตั้งเมื่อปลายทศวรรษ 2510 ชุมชนโอศกมีลักษณะเป็นชุมชนชาวพุทธทางเลือกอีกทั้งยังวิพากษ์วิจารณ์พุทธศาสนาภายใต้ระเบียบของมหาเถรสมาคมเพื่อทำนุบำรุงศาสนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม (Mackenzie, 2007) ในระยะแรกพวกเขามีการเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการขยายสถานที่ปฏิบัติธรรม และด้านการขยายฐานสมาชิกจนมีการสร้าง “วัดโอศก” เพิ่มขึ้นกว่า 5 แห่งในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปี และหนึ่งในนั้นคือสถานปฏิบัติธรรม “สันติโอศก” (Heikkila, 1997) อย่างไรก็ตามเมื่อเข้าสู่ช่วง พ.ศ.2530 เป็นต้นมา พระและญาติธรรมเริ่มมีความเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้นโดยมองว่าศาสนาและการเมืองนั้นแยกออกจากกันไม่ได้ ซึ่งทำให้ในช่วงทศวรรษ 2530 เป็นต้นมาชุมชนโอศกเริ่มเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองและมีส่วนอย่างมากในการขับเคลือนพรรคพลังธรรม (McCargo, 1997; สุกัญญา วินิจศาสตร์, 2544)

กรอบความคิดหลักของชุมชนโอศกคือแนวคิดศาสนาและการเมืองเป็นเรื่องเดียวกันในลักษณะที่ควรใช้หลักธรรมทางศาสนาเข้าชี้นำการเมือง ตัวอย่างเห็นได้จากทัศนะของสมณะโพธิรักษ์ ผู้นำชุมชนโอศกที่อธิบายว่า พุทธศาสนากับการเมืองเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่องและอิงอาศัยกัน ชาวพุทธไม่ควรหลีกเลี่ยงการเมือง แต่ควรเอาใจใส่และทำให้การเมืองเป็นสิ่งที่ “ชอบธรรม” โดยเทศนาธรรมตอนหนึ่งของสมณะโพธิรักษ์ระบุว่า งานการเมืองเป็นงานสร้าง “ระบบ” เป็นงานสร้าง “โครงสร้าง” งานศาสนาเป็นงานสร้าง “คน” ให้ดี แล้วคนดีจะไปสร้าง “ระบบ” (ภัทรพร สิริกาญจน, 2540)

ส่วนที่ 2 นายทหารอาวุโสเป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่มีส่วนสำคัญในการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษนิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ ในกลุ่มนี้มีความแตกต่างจากชุมชนอโศกคือ พวกเขาไม่ได้มีการรวมเป็นกลุ่มองค์กรการเคลื่อนไหวมาตั้งแต่แรกก่อนเข้าร่วมเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงที่มาของนายทหารที่มีบทบาทในช่วง พ.ศ.2548–2557 พบว่า แกนนำที่มีส่วนในการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษนิยมนั้นประกอบไปด้วยนายทหารอาวุโสจาก 2 รุ่นหลักได้แก่ อดีตนักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ารุ่นที่ 7 อาทิ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง แกนนำพันธมิตรฯ พล.อ.ปรีชา เอี่ยมสุพรรณ และนายทหารอดีตนักเรียนเตรียมทหารรุ่นที่ 1 อาทิ พล.อ.บุญเลิศ แก้วประสิทธิ์ (เสธ.อ้าย) พล.ร.อ.ชัย สุวรรณภาพ นอกจากนี้ยังมีนายทหารรุ่นอื่นๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันคือเป็นนายทหารผู้ใกล้ชิดกับพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ อาทิ พล.อ.อ.เทอดศักดิ์ สัจจะรักษ์ พล.ร.ท.พระจุนันต์ ตามประทีป นายทหารเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นตัวละครสำคัญในการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษนิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ (วาสนา นาน่วม, 2552) ตัวอย่างเช่น พล.อ.ปรีชา เอี่ยมสุพรรณ เป็นแกนนำกลุ่มคนไทยหัวใจรักชาติ พล.อ.บุญเลิศ แก้วประสิทธิ์ เป็นแกนนำกลุ่มองค์กรพิทักษ์สยามหรือที่รู้จักกันว่าม็อบเสธ.อ้าย เป็นต้น

กรอบความคิดหลักของกลุ่มนายทหารอาวุโสคือเรื่อง ทหารผู้ปกป้องชาติและกษัตริย์ โดยพวกเขาเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าสถาบันชาติ และกษัตริย์เป็นสิ่งสำคัญที่อยู่เหนือทุกๆ สถาบันทางสังคม ไม่เว้นแม้แต่สถาบันการเมืองที่อยู่ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย (ชัย สุวรรณภาพ, 2562) นอกจากนี้ในช่วงก่อนเข้าร่วมต่อต้านทักษิณ กลุ่มนายทหารอาวุโสยังมีการสร้างและเผยแพร่กรอบความคิดใหม่ที่เป็นการระบุปัญหาว่าสถาบันชาติและกษัตริย์กำลังถูกลดบทบาทลงโดยการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐบาลทักษิณ อาทิ เหตุการณ์พิพิธศาสนสัมพันธ์สมานฉันท์แห่งชาติ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าพิธีทำบุญประเทศภายในอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันที่ 11 เมษายน พ.ศ.2548 ที่นายทหารมองว่าเป็นการที่ทักษิณ “ตีตนเสมอเจ้า” ซึ่งสร้างความไม่พอใจให้แก่ทหารระดับสูงของกองทัพว่าเป็นการลดบทบาทกองทัพ รวมถึงสถาบันชาติและสถาบันกษัตริย์ลง

นอกจากที่มาและกรอบความคิดหลักของชุมชนอโศกและนายทหารอาวุโสจะแตกต่างกันในเรื่องเหตุผลในการเข้าร่วมกับขบวนการพันธมิตรฯ ของทั้งสองกลุ่มก็แตกต่างกันด้วย ซึ่งการวิเคราะห์โดยใช้กรอบโครงสร้างโอกาสทางการเมืองพิจารณาบริบทความขัดแย้งที่นำมาสู่การออกมาเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคมทำให้เห็นได้ว่า สาเหตุที่ทำให้ชุมชนอโศกและนายทหารอาวุโสออกมาเคลื่อนไหวร่วมกับเครือข่ายอื่นๆ กลายเป็นการเคลื่อนไหวพันธมิตรฯ ในปี พ.ศ.2549 มาจาก 2 ประเด็นหลัก ได้แก่ ประเด็นที่หนึ่ง บริบทความขัดแย้งระหว่างทักษิณกับพรรคพลังธรรม โดยคนในกลุ่มชุมชนอโศกมองว่าในช่วงต้นของทศวรรษ 2540 ทักษิณมีความพยายามที่จะลดบทบาททางการเมืองของพรรคพลังธรรม และชุมชนอโศกเอง (แซมดิน เลิศบุศย์, 2562; สมณะโพธิรักษ์, 2562) ในขณะที่ประเด็นที่สองคือ บริบทความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลทักษิณกับกองทัพ โดยนายทหารที่เคยมี

อิทธิพลในกองทัพหลายนายมีความเห็นว่ากองทัพนั้นไม่ปลอดภัยเพราะโดนแทรกแซงจากการใช้อำนาจทางการเมืองของรัฐบาลทักษิณ (โยชิฟูมิ ทามาตะ, 2552)

ความขัดแย้งระหว่างชุมชนโศกและกลุ่มนายทหารอาวุโสที่มีต่อทักษิณในทั้ง 2 ประเด็นข้างต้นทำให้ทั้งสองกลุ่มตัดสินใจออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองบนท้องถนนโดยเข้าสนับสนุนการเคลื่อนไหวของเครือข่ายสนธิตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2548 และแสดงท่าทีสอดคล้องไปกับการเคลื่อนไหวของขบวนการพันธมิตรฯ (วาสนานาน่วม, 2552; ประชาไท, 2549)

6.2 พัฒนาการกลุ่มอนุรักษ์นิยมในก้าวย่างการต่อต้านทักษิณ (พ.ศ.2548-2557) ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์และอธิบายพัฒนาการกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณโดยภายหลังชุมชนโศกและนายทหารอาวุโสเข้าร่วมต่อต้านทักษิณสามารถแบ่งการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมได้เป็น 4 ช่วงได้แก่ 1)การเคลื่อนไหวความอย่างกระจัดกระจาย (พ.ศ.2548-2551) 2)การฉีกกำลังและขยายอิทธิพลของกลุ่ม(พ.ศ.2552-2553) 3)การปรับตัวและความขัดแย้งกับขบวนการใหญ่ (พ.ศ.2554-2556) และ 4)การร่วมมือกับขบวนการต่อต้านทักษิณภายใต้การนำของ กปปส. (พ.ศ. 2556-2557 ก่อนการรัฐประหาร)

6.2.1 การเคลื่อนไหวอย่างกระจัดกระจาย (พ.ศ.2548 - 2551) ช่วงเวลานี้ชุมชนโศกและนายทหารอาวุโสมีลักษณะที่ต่างกลุ่มต่างเคลื่อนไหวไม่เกี่ยวข้องกัน ในช่วงแรกกลุ่มทหารอาวุโสมีลักษณะเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวแบบไม่เป็นทางการตามความหมายของทฤษฎีระดมทรัพยากรคือ เป็นเพียงการรวมตัวแบบเครือข่ายหลวมๆ เพื่อปฏิบัติการหรือเคลื่อนไหวเฉพาะกิจในบางช่วงเวลาเพียงเท่านั้น นายทหารอาวุโสมีการรวมตัวเป็น “เครือข่ายนายทหารต่อต้านทักษิณ” โดยอาศัยความสัมพันธ์ในรุ่นเตรียมทหารที่มีอยู่แล้วให้การสนับสนุนการเคลื่อนไหวพันธมิตรฯ ผ่านการระดมทุนสนับสนุนการชุมนุม ในอีกด้านหนึ่งในแง่การผลักดันความคิด นายทหารอาวุโสยังได้ระบุงroup ปัญหาว่า “รัฐบาลทักษิณกำลังเป็นภัยต่อชาติและสถาบันกษัตริย์” เผยแพร่สู่สาธารณะโดยนายทหารที่สนับสนุนพันธมิตรฯ นั้นในช่วงแรกมีบทบาทในการผลักดันข้อเรียกร้องนายทหารราชทานให้เป็นประเด็นหลัก และมีการส่งนายทหารเข้าดูแลผู้ชุมนุมรวมถึงแกนนำ (ชัย สุวรรณภาพ, 2562; แซมดิน เลิศบุศย์, 2562)

ในส่วนของชุมชนโศกมีลักษณะเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวแบบเป็นทางการหรือลักษณะขององค์กรการเคลื่อนไหวแบบมีอาชีพตามความหมายของทฤษฎีระดมทรัพยากรคือ ภายในการเคลื่อนไหวจะประกอบด้วยนักเคลื่อนไหวมืออาชีพ ได้แก่ 1)แกนนำระดับสั่งการ ประกอบด้วยสมณะโพธิรักษ์ และ พล.ต.จำลอง ศรีเมือง 2)แกนนำระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย ร.ต.แซมดิน เลิศบุศย์ นางสาวดินนา เลิศบุญอารยะแกนนำสองระดับนี้มีหน้าที่กำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีในการเคลื่อนไหวซึ่งยุทธวิธีในช่วงแรกของกลุ่มชุมชนโศกคือการใช้ยุทธวิธีแบบขัดขวางทำทนายระบบการเมืองแบบปกติคือกดดันรัฐบาลหรือฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองให้ไม่สามารถดำเนินการ ดำเนินนโยบายตามช่องทาง

ปกติได้ ก่อนที่ในช่วงท้ายของการชุมนุมพันธมิตรฯ พ.ศ.2551 จะมีการยกระดับเป็นยุทธวิธีแบบรุนแรงและเผชิญหน้า คือกดดันและขัดขวางรัฐบาลโดยกระทรวงการบางอย่างที่อยู่นอกเหนือขอบเขตของกฎหมายตัวอย่างเช่น การที่กลุ่มชุมชนอโศกนำโดย ร.ต.แซมดิน เลิศบุศย์ รั้งหน้าที่เป็นแนวหน้าระดมมวลชนเข้ายึดสนามบินสุวรรณภูมิ เป็นต้น (แซมดิน เลิศบุศย์, 2562)

เรื่องการระดมทรัพยากร ในช่วงแรกนายทหารอาวุโสมีการระดมทรัพยากรทุนในการเคลื่อนไหวเป็นหลักผ่านการบริจาค ในขณะที่ชุมชนอโศกมีกระบวนการระดมทั้งทุน และมวลชนเข้าร่วมอย่างเป็นระบบ โดยทุนของชุมชนอโศกระดมจากบรรดาญาติธรรมดั้งเดิมภายในสำนักปฏิบัติธรรม ขณะที่มวลชนเข้าร่วมแกนนำมีการใช้หน่วยงาน “กองทัพธรรม” เป็นกำลังหลักในการนัดหมายระดมมวลชนเข้าร่วมอยู่ตลอด ซึ่งหน่วยงานนี้มีหน้าที่จัดรถสำหรับเข้าร่วม และแบ่งกลุ่มสำหรับเข้าร่วมอย่างเป็นระบบ (ภาวิณี รอดศีล, 2562)

ในแง่นี้ก็กล่าวได้ว่านายทหารอาวุโสและชุมชนอโศกยังไม่มีการทำงานหรือรวมเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวเดียวกันทั้งในแง่โครงสร้างองค์กรการเคลื่อนไหว และแนวคิดที่ผลักดันในที่ชุมนุมทั้งคู่ เป็นเพียงกลุ่มย่อยหนึ่งในขบวนการพันธมิตรฯ อย่างไรก็ตามจุดเปลี่ยนสำคัญเกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดการชุมนุมพันธมิตรฯ พ.ศ.2551 ทั้งสองกลุ่มได้เล็งเห็นถึงโอกาสในการจัดการเคลื่อนไหวต่อ และพัฒนาการเคลื่อนไหวของกลุ่มตนเองเพิ่มขึ้นเพื่อเรียกร้องประเด็นที่นอกเหนือไปจากการต่อต้านรัฐบาลทักษิณและระบอบทักษิณเท่านั้น

6.2.2 การผนึกกำลังและขยายอิทธิพลของกลุ่ม (พ.ศ.2552 - 2553) หลังสิ้นสุดการเคลื่อนไหวพันธมิตรฯ พ.ศ.2551 ได้เกิดปัจจัยทั้งภายในและภายนอกขบวนการที่เอื้อให้ชุมชนอโศกและนายทหารอาวุโสรวมเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวเดียวกัน ได้แก่ 1) หากพิจารณากรอบความคิดหลักทั้งในส่วนชุมชนอโศกและนายทหารอาวุโสจะเห็นได้ว่าเป้าหมายที่แท้จริงของการต่อสู้คือการปกป้องชาติ สถาบันกษัตริย์ และนำศีลธรรมเข้าชี้นำการเมือง ซึ่งจะแตกต่างจากขบวนการพันธมิตรฯ ในภาพรวมคือการขับไล่ทักษิณ ในแง่นี้แม้จะขับไล่รัฐบาลทักษิณไปได้ แต่ชุมชนอโศกและนายทหารยังคงไม่บรรลุเป้าหมายที่แท้จริง และพวกเขาจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันเพื่อเคลื่อนไหวต่อไป (สมณะโพธิรักษ์, 2562) 2) เนื่องจากมวลชนบางส่วนเริ่มมีแนวคิดที่ไม่ได้ต้องการต่อต้านทักษิณอย่างเดียวแต่เห็นด้วยกับประเด็นปกป้องชาติ-ศาสนา-กษัตริย์ กล่าวคือ มวลชนจำนวนหนึ่งเริ่มเห็นว่าการขับไล่รัฐบาลทักษิณเพียงอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอ ซึ่งทำให้แกนนำเล็งเห็นถึงโอกาสในการพัฒนาการเคลื่อนไหวต่อได้อย่างอิสระ รวมถึงกำหนดประเด็นได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพากำหนดประเด็นทิศทางเคลื่อนไหวของขบวนการใหญ่อีกต่อไป (แซมดิน เลิศบุศย์, 2562) 3) บริบททางการเมืองในช่วง พ.ศ.2552 และ พ.ศ.2553 ที่มีกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) ออกมาเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องรวมถึงมีบางประเด็นที่เป็นการกล่าวถึงสถาบันกษัตริย์และโจมตีกองทัพ บริบทการเมืองเช่นนี้เป็นโอกาสให้กลุ่มนายทหารอาวุโสมีเหตุผลและความชอบธรรมในการจัดการ

เคลื่อนไหวต่อ แม้จะสิ้นสุทธบัลทักษินไปแล้ว โดยเหตุผลที่รวมกับชุมชนอโศกและจัดการเคลื่อนไหวต่อคือ การต่อต้านกลุ่มนปช. และปกป้องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ชัย สุวรรณภาพ, 2562)

เหตุทั้งสามประการที่ว่ามานี้ส่งผลให้กลุ่มชุมชนอโศก และนายทหารอาวุโส ตัดสินใจรวมเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวเดียวกันแยกตัวออกจากพันธมิตรฯ จัดตั้งกลุ่ม “คนไทยหัวใจรักชาติ” ออกมาเคลื่อนไหวย่อยๆ ตามต่างจังหวัดด้วยตัวเองตลอดช่วง พ.ศ.2552-2553 รวมถึงก่อตั้งสถานีโทรทัศน์ “13 สยามไท” เผยแพร่แนวความคิดปกป้องชาติ-ศาสนา-กษัตริย์ สู่อำนาจและสร้างการเมืองที่มีคุณธรรม (สมบูรณ์ ทองบุราณ, 2562)

การเผยแพร่แนวความคิดผ่านการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนไทยหัวใจรักชาติตลอด พ.ศ. 2552-2553 รวมถึงนำเสนอในช่อง 13 สยามไท สะท้อนให้เห็นว่าภายหลังการรวมกันของชุมชนอโศก และนายทหารอาวุโส กรอบความคิดของพวกเขาได้รวมเข้าเป็นหนึ่งเดียวกันด้วย ในช่วงเวลานี้กลุ่มอนุรักษ์นิยมมีการระบุปัญหาใหม่ที่แตกต่างไปจากปัญหาของระบอบทักษิณ โดยขยายกรอบแนวความคิดและถ่ายทอดไปสู่มวลชนว่า ปัญหาข้อพิพาทไทย-กัมพูชาเป็นภัยอันตรายครั้งใหม่ของชาติ สถาบันกษัตริย์ ประชาชนยังต้องออกมาชุมนุมบนท้องถนนเพื่อปกป้องสถาบันดังกล่าวไว้ แม้จะไม่ได้อยู่ภายใต้รัฐบาลทักษิณแล้วก็ตาม

การขยายฐานแนวความคิดเช่นนี้ตลอด พ.ศ.2552-2553 ส่งผลให้ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2553 การเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมสามารถระดมทรัพยากรได้มากขึ้น อติตมวลชนพันธมิตรฯ จำนวนหนึ่งโดยเฉพาะมวลชนในต่างจังหวัดเริ่มเปลี่ยนมาสนับสนุนการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนไทยหัวใจรักชาติมากขึ้นเนื่องจากพวกเขาเห็นว่าการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมทันต่อสถานการณ์ และมีเป้าหมายเพื่อปกป้องชาติ สถาบันกษัตริย์ชัดเจนมากกว่าขบวนการใหญ่ที่เน้นแต่การต่อต้านทักษิณและไม่ได้มีการเคลื่อนไหวต่อภายหลังสิ้นสุดภารกิจขับไล่ระบอบทักษิณ (ญาดา มีเดช, 2562; อธิชัย บุญประสิทธิ์, 2562)

6.2.3 การปรับตัวและความขัดแย้งกับขบวนการใหญ่ (พ.ศ.2554-2556) ในช่วงที่สามกลุ่มอนุรักษ์นิยมมีการพัฒนาโครงสร้างองค์กรการเคลื่อนไหวให้เข้มแข็งมากขึ้นโดยพวกเขาสามารถเปลี่ยนจากการจัดชุมนุมใหญ่ในต่างจังหวัดเป็นจัดชุมนุมใหญ่ในกรุงเทพฯ แยกออกจากขบวนการพันธมิตรฯ อย่างสมบูรณ์ ออกมาชุมนุมต่อเนื่องเพื่อกดดันรัฐบาลได้ถึง 3 รอบสำคัญได้แก่ คนไทยหัวใจรักชาติปี พ.ศ.2554 องค์กรพิทักษ์สยามปี พ.ศ.2555 และกองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณปี พ.ศ.2556 ในช่วงเวลานี้ถือเป็นช่วงที่กลุ่มอนุรักษ์นิยมเคลื่อนไหวในประเด็นเฉพาะของตนเองได้อย่างเข้มข้นที่สุด แต่ในทางกลับกันได้ทำให้เกิดความขัดแย้งกับปีกอื่นๆ ในขบวนการพันธมิตรฯ จนทำให้พวกเขาต้องปรับเปลี่ยนยุทธวิธีการเคลื่อนไหว ประเด็นหลักในการเคลื่อนไหวอยู่หลายครั้งเช่นกัน

ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอนุรักษ์นิยมกับปีกอื่นๆ ในพันธมิตรฯ เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ.2554 ได้แก่ หนึ่งความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอนุรักษ์นิยมกับกลุ่มมวลชนที่เป็นฐานคะแนนเสียงของพรรคประชาธิปัตย์ เนื่องจากในการชุมนุมช่วงเวลานี้แกนนำบนเวทีมีการเรียกร้องให้นายอภิสิทธิ์ลาออก รวมถึงกล่าวโจมตีรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ว่าเอาดีใส่ตัวเอาชั่วใส่คนอื่น (ประชาไท, 2554) สองความขัดแย้งกับกลุ่มอดีตพันธมิตรฯ ที่จัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ เนื่องจากคนไทยหัวใจรักชาติมีการรณรงค์โหวตโน ในขณะที่พรรคการเมืองใหม่ยืนยันที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งพร้อมกับเชิญชวนให้มวลชนพันธมิตรฯ ทุกๆ กลุ่มออกไปลงคะแนนเสียงให้ในการเลือกตั้งปี พ.ศ.2554

ความขัดแย้งเหล่านี้เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้การเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมที่กำลังเติบโตขึ้นในช่วงที่ผ่านมาเริ่มเข้าสู่ช่วงถดถอย กล่าวคือ การชุมนุมในนามคนไทยหัวใจรักชาติเริ่มได้รับการสนับสนุนจากแกนนำปีกอื่นๆ ในพันธมิตรฯ น้อยลง ระดมทรัพยากรได้ยากขึ้นรวมถึงมวลชนที่เริ่มถอยออกจากการเคลื่อนไหวเพราะมองว่าคนไทยหัวใจรักชาติเน้นแนวทางการเผชิญหน้า การเคลื่อนไหวและมีปัญหากับแนวร่วมหลายกลุ่มมากเกินไป จนในที่สุดหลังยุติการชุมนุม กลุ่มอนุรักษ์นิยมจำเป็นต้องเปลี่ยนยุทธวิธีการเคลื่อนไหวใหม่โดยพวกเขาลดบทบาทกลุ่มคนไทยหัวใจรักชาติลง และร่วมกันก่อตั้งกลุ่มใหม่เพื่อหวังสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและชัดเจนขึ้นในนาม “องค์กรพิทักษ์สยาม” ในปี พ.ศ.2555 ซึ่งก็ยังคงไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากการจัดชุมนุมเพียงไม่กี่ครั้ง และมีผู้ชุมนุมมาร่วมในจำนวนที่น้อยกว่าที่คาดการณ์ไว้

การเสียมวลชนเนื่องจากความขัดแย้งกับปีกอื่น ๆ รวมถึงไม่ประสบความสำเร็จมากนักในการเคลื่อนไหวคนไทยหัวใจรักชาติและองค์กรพิทักษ์สยามทำให้กลุ่มอนุรักษ์นิยมต้องปรับตัวอีกครั้ง โดยในปี พ.ศ.2556 พวกเขามียุทธศาสตร์การปรับตัวใน 2 ด้านสำคัญ ด้านแรก ในแง่ปฏิบัติการเคลื่อนไหวแกนนำการเคลื่อนไหวพยายามสมานความขัดแย้งกับปีกอื่นๆ ในขบวนการต่อต้านทักษิณผ่านการส่งตัวแทนเข้าร่วมสนับสนุนการชุมนุมต่อต้านทักษิณอื่นๆ อาทิ การชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อหลากสีที่นำโดย น.พ.ตุลย์ สิทธิสมวงศ์ การชุมนุมของเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์ และด้านที่สอง ในแง่การระบุงบประเด็นปัญหาของขบวนการที่เปลี่ยนจากปัญหาข้อพิพาทไทย-กัมพูชามาเป็นปัญหาของระบอบทักษิณเช่นเดิมซึ่งจะทำให้มวลชนตระหนักถึงปัญหาได้มากกว่า ในท้ายที่สุดกลางปี พ.ศ.2556 กลุ่มอนุรักษ์นิยมได้จัดตั้งกลุ่มการเคลื่อนไหวกลุ่มใหม่ขึ้นอีกรอบเป็นรอบที่ 3 ในชื่อ “กองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณ (กปท.)” โดยหวังที่จะเป็นผู้ปลุกกระแสต่อต้านทักษิณให้กลับมาคึกคักและเอื้อให้กลุ่มการเคลื่อนไหวอื่นๆ ที่มีทรัพยากรทุน และมวลชนมากกว่า ออกมาเคลื่อนไหวเหมือนในรอบการเคลื่อนไหวของพันธมิตรฯ อีกครั้ง

6.2.4 การร่วมมือกับขบวนการต่อต้านทักษิณภายใต้การนำของ กปปส. (พ.ศ.2556 – 2557 ก่อนการรัฐประหาร) ในการเคลื่อนไหวของชุมชนโศกและนายทหารอาวุโสภายใต้ชื่อกองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณ (กปท.) ในปี พ.ศ.2556 กลุ่มอนุรักษ์นิยมได้ตัดสินใจกลับไปร่วมมือกับ

ขบวนการใหญ่อีกครั้งโดยเคลื่อนไหวอยู่ภายใต้การนำของ กปปส. เนื่องจากการเคลื่อนไหวที่ผ่านมา ทำให้กลุ่มอนุรักษ์นิยมเห็นว่าตนเองยังมีทรัพยากรทั้งในแง่ทุนและมวลชนไม่เพียงพอ เมื่อ กปปส. ที่นำโดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณประกาศจัดชุมนุมใหญ่จึงเป็นโอกาสของพวกเขาที่จะเข้าไปต่อสู้ร่วมกับขบวนการใหญ่เพื่อให้เป้าหมายที่ตั้งไว้ประสบผลสำเร็จ (ชัย สุวรรณภาพ, 2562)

นอกจากข้อจำกัดในเรื่องการระดมทรัพยากรแล้ว หากพิจารณาถึงบริบททางการเมืองภายนอกการเคลื่อนไหวจะเห็นได้ว่าโอกาสในการพัฒนาการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมนั้นค่อยๆ ถูกจำกัดลงด้วยเช่นกัน เห็นได้จากการเคลื่อนไหวของ กปท. เทียบกับเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์ช่วงต้นเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2556 เป็นต้นมาเห็นได้ว่า กลุ่มที่กลายเป็นผู้นำต่อต้านรัฐบาลในรอบนี้และมีมวลชนเข้าร่วมอย่างต่อเนื่องคือกลุ่มของนายสุเทพ เทือกสุบรรณ ในขณะที่การชุมนุมของ กปท. เริ่มได้รับความสนใจจากประชาชน สื่อ หรือแม้แต่รัฐบาลน้อยลง กล่าวคือ ในสถานการณ์ที่กลุ่มของนายสุเทพและแนวร่วมอื่นๆ ซึ่งมีทรัพยากรทั้งทุน และมวลชนมากกว่าเริ่มออกมาเคลื่อนไหว สถานการณ์เช่นนี้ทำให้กปท. จำเป็นต้องให้ความร่วมมือและอยู่ภายใต้การนำของนายสุเทพหากพวกเขาต้องการชุมนุมบนท้องถนนและอยู่ในกระแสของการต่อต้านทักษิณต่อไป

ในท้ายที่สุดเมื่อเกิดการเคลื่อนไหวของ กปปส. นำโดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณ กลุ่มอนุรักษ์นิยมทั้งชุมชนโอศิกและนายทหารอาวุโสโดยส่วนใหญ่เห็นว่าการแยกตัวออกจากขบวนการใหญ่ไม่อาจทำให้พวกเขากดดันรัฐบาลหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้หากไม่ร่วมมือกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อเคลื่อนไหวในทิศทางเดียวกัน และด้วยเหตุนี้เองทำให้ปลายปี พ.ศ.2556 พวกเขาตัดสินใจยุติการออกจากขบวนการใหญ่มาเคลื่อนไหวด้วยตัวเอง และกลับไปร่วมมือกับเครือข่ายอื่นๆ เพื่อขับไล่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตรในรอบของขบวนการ กปปส. ที่มีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ และเครือข่ายพรรคประชาธิปัตย์เป็นแกนนำ ซึ่งผลจากการกลับไปร่วมมือกับขบวนการใหญ่ในช่วงนี้ทำให้กลุ่มอนุรักษ์นิยมสามารถผลักดันแนวคิดชาติ-ศาสนา-กษัตริย์ ไปสู่มวลชนจำนวนมากและยังบรรลุเป้าหมายของพวกเขาคือทั้งขับไล่ระบอบทักษิณ และผลักดันแนวคิดปกป้องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ให้ถูกกล่าวถึงในสังคม

7. อภิปรายผลการวิจัย

โดยสรุปแล้วกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณนั้นมีที่มาจาก 2 กลุ่มย่อยได้แก่ กลุ่มชุมชนโอศิก และนายทหารอาวุโส พวกเขามีลักษณะองค์กรการเคลื่อนไหวที่ต่างกันโดยชุมชนโอศิกมีลักษณะเป็นองค์กรการเคลื่อนไหวแบบมืออาชีพ ในขณะที่นายทหารอาวุโสเป็นเพียงเครือข่ายหลวมๆ จากความสัมพันธ์ในอดีตที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามทั้งสองกลุ่มนี้มีแนวคิดความคิดที่สอดคล้องกันและถูกโยงเข้าเป็นกลุ่มองค์กรการเคลื่อนไหวเดียวกันภายใต้กรอบโครงความคิดหลักคือแนวคิดอนุรักษ์นิยมแบบชาติ-ศาสนา-กษัตริย์

ในเรื่องพัฒนาการการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมมีพัฒนาการลักษณะของพลวัตคือเติบโตขึ้นในช่วงที่หนึ่ง พ.ศ.2548–2551 และช่วงที่สอง พ.ศ.2552–2553 ภายใต้ขบวนการพันธมิตรฯ ซึ่งบริบททางการเมืองในช่วงหลัง พ.ศ.2551 ได้แก่ การเกิดขึ้นของฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง การตื่นตัวของมวลชนพันธมิตรฯ ที่ต้องการออกมาเคลื่อนไหวต่อเนื่อง ได้ทำให้แกนนำเห็นถึงโอกาสในการเคลื่อนไหวต่อ ชุมชนโอศกและนายทหารอาวุโสจึงร่วมมือกลายเป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวเดียวกันเพื่อแยกออกจากขบวนการใหญ่มาจัดตั้งการเคลื่อนไหวของตนเองโดยเฉพาะ อย่างไรก็ตามกลุ่มอนุรักษ์นิยมเผชิญกับช่วงถดถอยในช่วงที่สาม พ.ศ. 2554–2556 เนื่องจากความขัดแย้งทางปฏิบัติการและความคิดระหว่างพวกเขาอีกกลุ่มอื่นๆ ในขบวนการต่อต้านทักษิณด้วยกันดังที่ระบุไว้ในส่วนผลการวิจัย ซึ่งทำให้ชุมชนโอศกและนายทหารอาวุโสตัดสินใจเข้าร่วมกับขบวนการใหญ่อีกครั้งภายใต้ กปปส. เป็นองค์กรนำในที่สุดเนื่องจากแกนนำทั้งในชุมชนโอศกและนายทหารอาวุโสเห็นว่ากลุ่มของตนเองนั้นไม่สามารถระดมทรัพยากรทั้งในแง่ทุน และมวลชนให้ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อกดดันรัฐบาลหรือสร้างการเปลี่ยนแปลงในเชิงรูปธรรมให้เกิดขึ้นได้หากไม่ร่วมมือกับเครือข่ายการเคลื่อนไหวอื่นๆ ที่มีจุดร่วมในการขับไล่ระบอบทักษิณเหมือนกัน

นอกจากนี้ จากบทสรุปข้างต้นยังทำให้เห็นถึงข้อค้นพบเพิ่มเติมเกี่ยวกับกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณอยู่ 2 ประการ ได้แก่ 1) แม้ว่าชุมชนโอศกและนายทหารอาวุโสจะมีที่กรอบโครงสร้างความคิดทางการเมืองที่ต่างกัน แต่มีจุดร่วมสำคัญคือแนวความคิดอนุรักษ์นิยมแบบ “ชาติ-ศาสนา-กษัตริย์” นอกจากนี้การรวมกันของชุมชนโอศกและนายทหารอาวุโสยังสะท้อนให้เห็นว่าช่วงหลังปี พ.ศ.2551 เป็นต้นมา แนวความคิดของชุมชนโอศก และกลุ่มนายทหารได้ถูกรวมเป็นหนึ่งเดียวกันด้วย โดยพวกเขาได้สร้างและเปลี่ยนแปลงกรอบโครงสร้างความคิดใหม่ ตามทฤษฎีกระบวนการสร้างกรอบโครงสร้างความคิด (framing process) คือ จากการระบุวาทกรรมเป็นภัยต่อประเทศชาติ เป็นเป็นภัยของนักการเมืองไม่ว่าจะพรรคใด หรือแม้แต่เรื่องการเสียดินแดนแล้วแต่เป็นภัยของชาติ ศาสนา สถาบันกษัตริย์ ทั้งสิ้น กรอบโครงสร้างความคิดนี้ถูกสร้างและขยายตัวขึ้นตลอดช่วง พ.ศ.2551–2557 ก่อนการรัฐประหาร 2) หากพิจารณาจากผลการวิจัยในส่วนพัฒนาการ 4 ช่วงของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณพบว่า โครงสร้างโอกาสทางการเมือง (Political opportunity) และบริบททางการเมืองส่งผลต่อการเติบโตและถดถอยของการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณเช่นกัน โดยบริบททางการเมืองในช่วงหลังปี พ.ศ.2551 ความขัดแย้งไทย-กัมพูชา และการเติบโตขึ้นของกลุ่มนปช. หรือ “คนเสื้อแดง” เอื้อต่อการเติบโตของกลุ่มอนุรักษ์นิยม ในขณะที่ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอนุรักษ์นิยมกับปีกอื่นๆ ในพันธมิตรฯ เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการเคลื่อนไหวจนทำให้พวกเขาตัดสินใจร่วมมือกับเครือข่ายอื่นๆ ภายใต้ กปปส. เป็นองค์กรนำ

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 สามารถนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการศึกษาความหลากหลาย และความแตกต่างภายในขบวนการต่อต้านทักษิณ นอกเหนือจากการศึกษาขบวนการต่อต้านทักษิณผ่านการเคลื่อนไหวพันธมิตรฯ หรือ กปปส. ในภาพรวม

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 สามารถเข้าใจถึงที่มาทางความคิดของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ และเข้าใจพัฒนาการการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณต่อต้านทักษิณในช่วงปี พ.ศ.2548-2557

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาการเคลื่อนไหวของกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณแบบจำกัดเฉพาะประเด็นยุทธวิธี ยุทธศาสตร์การเคลื่อนไหวเป็นการเฉพาะ

8.3.2 ควรมีการศึกษาพัฒนาการของกลุ่มย่อยอื่นๆ ภายในขบวนการต่อต้านทักษิณ ในลักษณะที่กลุ่มย่อยเหล่านั้นมีการเคลื่อนไหวอย่างเป็นพลวัตเช่นเดียวกับกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ เพื่อให้สามารถเข้าใจขบวนการต่อต้านทักษิณในภาพรวมได้ในมิติที่หลากหลายมากขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ เลิศชูสกุล. (2563). **จากมือตบถึงนกหวีด : พัฒนาการและพลวัตของขบวนการต่อต้านทักษิณ**. กรุงเทพมหานคร : อีลลูมิเนชันส์ เอ็ดิชั่นส์.

ชัย สุวรรณภาพ แกนนากลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณสายทหารอาวุโส ผู้ให้สัมภาษณ์.

26 พฤศจิกายน 2562. ณ กรุงเทพมหานคร

แฉมดิน เลิศบุศย์ แกนนากลุ่มชนอโคก ผู้ให้สัมภาษณ์. 4 ธันวาคม 2562. ณ กรุงเทพมหานคร

ญาติาด มีเดช สมาชิกชาวอโคก ผู้ให้สัมภาษณ์. 29 พฤศจิกายน 2562. ณ จังหวัดอุบลราชธานี

ดินนา โคตรบุญอารยะ ผู้จัดการรายการบุญนิยมทีวี และแกนนำระดับปฏิบัติการในช่วงการเคลื่อนไหวต่อต้านทักษิณ ผู้ให้สัมภาษณ์. 28 พฤศจิกายน 2562. ณ จังหวัดอุบลราชธานี

ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2560). **ธรรมาธรรมะสงคราม ความรุนแรงเชิงศีลธรรม และอารยะขัดขืน: การเมืองอัตลักษณ์ของ “คนดี” ในวิกฤตการเมืองไทย (2556–2557)**. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- ประชาไท. (2549). “ความไม่ลงรอยกันแห่งอดีตและปัจจุบันของ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์” จาก มุมมองนักวิชาการนอก. สืบค้นเมื่อ 23 กันยายน 2563. จาก <https://prachatai.com/journal/2006/10/9966>
- _____. (2554). “สนธิ” ยก “อภิสิทธิ์” เลวกว่าทุกรัฐบาล ตั้งแต่ประเทศไทยมีมา. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://prachatai.com/journal/2011/03/33539>
- _____. (2556). เปิดตัวอีก “กองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณ” ร้อง 6 ข้อ เตรียมชุมนุม 4 สิงหาคม. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2564. จาก <https://prachatai.com/journal/2013/07/47802>
- ผู้จัดการออนไลน์. (2554). “ไชยวัฒน์-บรรณวิทย์” คิดการใหญ่ 13 สยามไท ที่วินี่เพื่อใคร. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9540000009093>
- ภัทรพร สิริภาณจน. (2540). สันตือโศก: ความเป็นมาและบทบาททางศาสนาในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์พุทธศาสนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิณี รอดศีล สมาชิกชาวโศก ผู้ให้สัมภาษณ์. 4 ธันวาคม 2562. ณ กรุงเทพมหานคร
- โยชิฟุมิ ทามาตะ. (2552). รัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ.2549 การแต่งตั้งโยกย้ายนายทหารในกองทัพกับการแทรกแซงการเมืองในประเทศไทย (แปลโดย Pop Anan). *วารสารฟ้าเดียวกัน*. 12(2-3). 186-245.
- วาสนา นาน่วม. (2552). *ลับ ลวง พราง ภาค 2 ช່อนรูปปฏิวัติ ทัก “เหล็ยม” โหด*. กรุงเทพมหานคร : มติชน.
- สมณะโพธิรักษ์ ผู้นำชุมชนโศก ผู้ให้สัมภาษณ์. 29 พฤศจิกายน 2562. ณ จังหวัดอุบลราชธานี
- สมบูรณ์ ทองบุราณ แกนนำกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณและผู้ก่อตั้งโทรทัศน์ 13 สยามไท ผู้ให้สัมภาษณ์. 25 พฤศจิกายน 2562. ณ กรุงเทพมหานคร
- สุกัญญา วินิจศาสตร์. (2544). *พรรคพลังธรรม: ความรุ่งเรืองและความเสื่อมถอย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อริชัย บุญประสิทธิ์ อดีตมวลชนพันธมิตรฯ ที่หันหลังให้กับขบวนการใหญ่และเข้าร่วมกับกลุ่มคนไทยหัวใจรักชาติ ผู้ให้สัมภาษณ์. 29 พฤศจิกายน 2562. ณ จังหวัดอุบลราชธานี
- BBC. (2013). *Thai PM Yingluck dissolves parliament and calls election*. Retrieved March 1, 2021. From <http://www.bbc.com/news/world-asia-25252795>
- Heikkila, H., Marja, L. (1997). *Buddhism with open eyes: belief and practice of Santi Asoke*. Bangkok : Fab Apai.
- Mackenzie, R. (2007). *New Buddhist Movements in Thailand: Towards an Understanding of Wat Phra Dhammakaya and Santi Asoke*. London : Routledge.

McCargo, D. (1997). *Chamlong Srimuang and the new Thai politics*. London : Hurts.
Olam, K. (2013). *Tens of thousands of anti-government protesters march in Bangkok*.
Retrieved March 1, 2021. From <https://edition.cnn.com/2013/12/22/world/asia/thailand-protests/>

9. คำขอบคุณ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง พัฒนาการกลุ่มอนุรักษ์นิยมในขบวนการต่อต้านทักษิณ ซึ่งสำเร็จไปได้ด้วยดีเนื่องจากผู้เขียนได้รับโอกาสและความช่วยเหลืออย่างดีเยี่ยมจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกรัตน์ เลิศชูสกุล อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้แรงบันดาลใจในการศึกษาขบวนการต่อต้านทักษิณจนนำมาสู่การศึกษาครั้งนี้ นอกจากนี้ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้เขียนเป็นอย่างดี บอกเล่าประสบการณ์ มุมมองความคิดเห็นทางการเมืองของตนเองซึ่งถือเป็นข้อมูลที่มีค่าอย่างยิ่งสำหรับการเขียนงานวิจัยชิ้นนี้ให้สำเร็จลุล่วง ผู้เขียนขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง